

25. 11. 2014

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

K některým aspektům koupě věci movité a změnám po rekodifikaci

Povinnost prodávajícího dodat zboží a podmínky požadované pro její splnění stejně tak jako otázka přechodu nebezpečí škody na věci v souvislosti s koupí věci movité nepatří mezi oblasti, které by v podání nového občanského zákoníku doznaly výrazných koncepčních proměn. Přesto však jejich úprava nezůstala zcela nedotčena. Přehled toho, o jaké konkrétní změny se jedná, nabízí následující článek.

Změny v souvislosti s dodáním zboží

Na úvod je vhodné poznamenat, že podobně jako v celé řadě dalších oblastí došlo i v případě úpravy kupní smlouvy k některým odchylkám od dosavadního názvosloví. Zatímco podle dřívější úpravy obsažené v obchodním zákoníku bylo základní povinností prodávajícího vůči kupujícímu „dodat zboží“ (tedy movitou věc) a občanský zákoník vedle toho paralelně používal spojení „odevzdat předmět koupě“, s účinností nového občanského zákoníku došlo kromě odstranění dřívější dvojkolejnosti úpravy i k pojmovému sjednocení, a to přejmenováním této základní povinnosti prodávajícího na povinnost „odevzdat věc“. Je však otázkou, do jaké míry je tato změna přínosná, a to zejména v oblasti obchodních vztahů, kde jsou pojmy „dodání“ a „zboží“ používány tradičně, a pracuje s nimi mimo jiné i Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (dále jen „CISG“).

Pokud však jde o samotný obsah tohoto pojmu – tedy o situace, kdy je věc považována za řádně odevzdanou – zde k žádným zásadním změnám nedošlo. Podle základního pravidla obsaženého v § 2088 nového občanského zákoníku tak k odevzdání věci dojde tehdy, když prodávající kupujícímu umožní s věcí nakládat v místě plnění a včas mu to oznámí. Na rozdíl od předchozí úpravy zde zákon pracuje s pojmem „místo plnění“, pro jehož určení (nebylo-li dohodnuto ve smlouvě) musíme vyjít z příslušných ustanovení nového občanského zákoníku o zániku závazků, a to § 1954 a násl. Podle nich nicméně místem plnění u nepeněžitěho dluhu (tedy i splnění povinnosti odevzdat věc) zůstává i nadále sídlo, popřípadě závod prodávajícího.

Úprava pro případ, kdy má prodávající věc podle smlouvy odeslat, vychází i nadále z pravidla odevzdání věci prvnímu dopravci. Do nové úpravy už ale nebylo přeneseno ustanovení § 412 odst. 2 obchodního zákoníku, podle něhož v případě, že zboží nemělo být podle smlouvy odesláno a strany věděly, kde se nachází, došlo k dodání umožněním kupujícímu se zbožím nakládat v takovém místě. Pro podobné situace je tak v současnosti nutné vyjít z již zmíněného základního pravidla § 2088, které však nově navíc vyžaduje, aby kupujícímu bylo oznámeno, že je mu s věcí umožněno nakládat.

Změny v úpravě přechodu nebezpečí škody na věci

Nejprve připomeňme základní následek přechodu nebezpečí škody na věci na kupujícího, a tedy i smysl celé úpravy tohoto institutu. Tím je skutečnost, že vznik nahodilé škody (tedy vzniklé bez přičinění některé ze smluvních stran) na věci po okamžiku přechodu nebezpečí nemá vliv na povinnost kupujícího zaplatit kupní cenu. Výjimku tvoří případy, kdy škodu způsobil prodávající porušením své povinnosti.

Přestože podle důvodové zprávy stojí zákonná úprava v obecné rovině na principu „nebezpečí stíhá vlastníka“ vyjádřeného v § 2082 NOZ, uplatní se takový přechod nebezpečí současně s nabytím vlastnického práva jen v omezeném okruhu případů (typicky při prodeji kdy k předání věci dojde „z ruky do ruky“). Z tohoto principu totiž existuje celá řada výjimek, a to včetně specifické úpravy pro koupi movité věci, které tento princip prolamují ve prospěch principu kontroly. V souladu s ním nese nebezpečí ta strana, která v danou chvíli disponuje s věcí fyzicky. V těchto případech tak nebezpečí škody na věci typicky přechází v okamžiku převzetí věci kupujícím, což mimo jiné odpovídá i úpravě obsažené v již zmíněné CISG, která s vlastnickým právem jako se skutečností rozhodnou pro alokaci nebezpečí nepracuje vůbec.

Specifická pravidla pro přechod nebezpečí v různých situacích jsou potom obsažena v § 2121 a násl. NOZ. Jejich struktura zůstává tradiční a kopíruje předchozí úpravu obsaženou v § 455 a násl. obchodního zákoníku, respektive čl. 66 a násl. CISG. V souladu s výše popsaným principem kontroly obecně na prodávajícího přechází nebezpečí převzetím věci. Pokud však kupující věc nepřevzme, ač mu s ní prodávající umožnil nakládat, přechází na kupujícího nebezpečí škody na věci již okamžikem, kdy mu prodávající toto nakládání umožnil. Z textu ustanovení bylo vypuštěno výslovné určení, že v druhém z případů musí jít o nepřevzetí zboží včas. To však pravděpodobně nelze vykládat tak, že by prodávající nově mohl plnit předčasně a pouhým umožněním kupujícímu s věcí nakládat se zbavit nebezpečí - v případě předčasného plnění by totiž porušil povinnost plnit ve stanovený čas a kupující by dle § 2125 NOZ nebyl povinen za případně poškozenou věc zaplatit kupní cenu.

Pravidlo pro převzetí věci na jiném místě než u prodávajícího (tj. od třetí osoby) však způsobuje větší potíže. Podle starší úpravy přecházelo nebezpečí okamžikem, kdy bylo kupujícímu umožněno se zbožím nakládat a ten o této možnosti věděl. Zdá se však, že nová úprava v § 2122 tento požadavek na jeho vědomost o umožnění nakládat s věcí zcela opouští a stanoví, že nebezpečí na kupujícího přechází okamžikem, kdy mohl s věcí nakládat, ne však dříve než v době určené jako čas plnění. Jestli byla tato změna úmyslem zákonodárce, jde o chybu, nebo se vědomost kupujícího skrývá v použitém výrazu „mohl“ však nelze s jistotou říci.

Pravidlo pro přechod nebezpečí u smluv zahrnujících přepravu naštěstí zůstalo v téměř nepozměněném znění a k přechodu tak nadále dochází předáním věci dopravci v určeném místě, popř. předáním prvnímu dopravci, pokud takové místo nebylo určeno. Konečně ani pravidlo použitelné pro koupi věci již přepravované nedoznalo obsahových změn a k přechodu i nadále v zásadě dochází retroaktivně předáním věci prvnímu dopravci. Jestliže však ke škodě na věci došlo před uzavřením smlouvy a prodávající o tom věděl (nebo vědět měl), nese ji i nadále prodávající.

Je tedy možné uzavřít, že do úpravy odevzdání věci (dodání zboží) ani přechodu nebezpečí žádné převratné změny zakomponovány nebyly. S výjimkou několika málo výše nastíněných odlišností jde v zásadě o převzetí dřívější úpravy s použitím nové terminologie. Jedinou zásadnější změnou se zdá být zmíněné problematické pravidlo v § 2122. Zda jej však soudy budou vykládat ve smyslu starší úpravy, nebo přísně v souladu s jeho současným jazykovým zněním opustí požadavek vědomosti kupujícího o možnosti s věcí nakládat, ukáže až praxe.

Mgr. Jan Karabeleš,
advokátní koncipient

[Mališ Nevrkla Legal, advokátní kancelář](#)

Na Rybníčku 5
120 00 Praha 2

Tel.: +420 296 368 350

Fax: +420 296 368 351

e-mail: law.office@mn-legal.eu

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)